

РЕШЕНИЕ

№ 5763

гр. София, 10.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-Г СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Албена Александрова

Членове: Нели С. Маринова
Биляна Симчева

при участието на секретаря Виктория Ив. Тодорова
като разгледа докладваното от Биляна Симчева Въззивно гражданско дело № 20231100504912 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Образувано е по подадена въззивна жалба от Й. Д. П., чрез адв. Д., срещу решение № 20068773/25.11.2022 г. по гр.д. № 59628/2018 г. на Софийски районен съд, 38-ми състав *в частта*, с която предявеният от нея отрицателен установителен иск срещу ответника „Топлофикация София“ ЕАД е отхвърлен за разликата над сумата от 209.57 лв. до пълно заявения размер от 314.36 лв.

В частта, с която предявеният отрицателен установителен иск е уважен за сумата от 209.57 лв., не е постъпила жалба от заинтересованата страна.

Въззивникът счита, че първоинстанционният съд неправилно е счел за недопустимо искането на ищеца в молба от 17.02.2020 г., постъпила в съда преди изготвяне на доклада по делото и провеждане на първото съдебно заседание, да се произнесе по допълнително заявеното основание за недължимост на процесните суми, а именно, че същите са погасени по давност. Сочи, че така направеното искане се основава на разпоредбата на чл. 214 ГПК като представлява добавяне на ново основание към вече заявените в

исковата молба такива, без да се изменя петитума на иска, поради което, като своевременно заявено, се явява допустимо. С оглед на това моли въззивният съд да се произнесе и по въпроса дали предявеното вземане е погасено по давност. В допълнение излага аргументи за недължимост на вземането поради недоказаност на наличието на договорно правоотношение с ответното топлофикационно дружество /с твърдения за нарушения на разпоредбите на чл. 149, ал. 1 и чл. 150, ал. 1 ЗЕ/, както и поради липсата на лицензия на „Топлофикация София“ ЕАД за извършване на дейност.

Предвид изложеното, въззивникът моли за отмяна на решението в обжалваната му част и за уважаване в цялост на предявения отрицателен установителен иск за недължимост на посочените суми. В откритото по делото съдебно заседание, страната не се представлява. С писмена молба отправя се претенция за присъждане на сторените пред двете съдебни инстанции съдебни разноси, като представя договори за безплатна правна помощ на основание чл. 38 ЗАДв. с искане в полза на адв. Д. да бъде присъдено възнаграждение от по 400 лева за представителство пред двете съдебни инстанции, както и сторените разноси за заплатени държавни такси.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК е постъпил отговор от ответника – „Топлофикация София“ ЕАД с искане обжалваното решение да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно. Отправя искане за присъждане на разноси за юрисконсултско възнаграждение. В условията на евентуалност, прави възражение за прекомерност на адвокатския хонорар на въззивната страна. В откритото по делото съдебно заседание не се явява представител на въззиваемата страна.

Софийски градски съд, след като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 ГПК, **намира за установено от фактическа страна следното:**

Първоинстанционният съд е сезиран с предявен от Й. П. отрицателен установителен иск с правно основание чл. 124 ГПК с искане да бъде установено спрямо ответника „Топлофикация София“ ЕАД, че ищцата не дължи сумата от 314.36 лева, представляваща сбора от начислена главница за доставена топлоенергия до топлоснабден имот в гр. София ул. „6-ти септември“ № 13, аб. № 017341, за периода месец декември 2008г. - месец

март 2009г.

Твърди, че при посещение в офис на ответника на 28.08.2018г. □ било обяснено, че следва да заплати описаните суми, а същите фигурирали като дължими и на сайта на топлоснабдителното дружество, което обосновава правния ѝ интерес от завеждане на предявения отрицателен установителен иск. Счита, че през процесния период не е съществувало облигационно правоотношение между страните по делото, не е потребявала топлинна енергия, общите условия на дружеството не били публикувани по реда на чл. 150, ал. 2 ЗЕ, липсвало решение на ДКЕВР за одобряване на цените, топлоснабдителното дружество не разполагало с лицензия за доставка на топлинна енергия, не били изготвяни изравнителни сметки, топломерите не са били технически изправни. С молба от 17.02.2020 г., след подадения от ответното дружество отговор с аргументи за дължимост на посочените суми, ищецът е отправил искане към съда да се произнесе по допълнително основание за недължимост на паричните задължения - поради погасяването им по давност.

Така направеното искане е квалифицирано от първоинстанционния съд като недопустимо изменение на иска по реда на чл. 214 ГПК, поради което не е разгледано от СРС.

С постановеното първоинстанционно решение предявеният иск е уважен за две трети от сумата и отхвърлен за една трета от нея. Съдът е достигнал до правния извод за дължимост на процесните задължения за топлинна енергия в цялост, но е счетено, че ищцата е собственик само на $\frac{1}{3}$ от имота, поради което, за припадащата се на другите собственици част, предявеният отрицателен установителен иск е уважен.

Предмет на въззивно обжалване е постановеното първоинстанционно решение само в отхвърлителната му част.

По делото са събрани писмени доказателства - справка от сайта на дружеството-ответник с посочени като дължими процесните суми, молба от ищцата от 04.09.2018 г. с искане задълженията да бъдат отписани, нотариален акт за дарение на недвижимия имот, находящ се в гр. София, ул. "*****", съгласно, който ищцата е придобила $\frac{1}{3}$ идеална част от правото на собственост върху процесния апартамент, молба до "Топлофикация София" АД за откриване на партида на имот; Списък с идентификация на

топлоснабдени апартаменти, съгласно който за процесния недвижим имот - ап. 34, е отреден абонатен номер № 1734; Общи условия на дружеството ответник; Покана от “Топлофикация София” ЕАД до Й. П., получена от последната на 18.04.2011г., с искане да бъдат заплатени суми за потребена топлинна енергия за периода юли 2005 г. - февруари 2011 г. в общ размер на 5157.91 лева.

Пред първоинстанционния съд са изготвени и приети съдебно-техническа и съдебно-счетоводна експертиза, неоспорени от страните.

Според приетата съдебно-техническа експертиза, потребената топлинна енергия в процесния апартамент с абонатен номер 017341 в периода декември 2008 г. - март 2009 г. се остойностява на сумата от 325.31 лева с включен ДДС - главница, като стойността е изчислена съобразно действащата нормативна уредба за периода, от технически пригодни измервателни устройства, преминали метрологичен контрол от лицензирана лаборатория.

Според приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза, общата стойност на издадените фактури за периода възлиза на сумата от 325.36 лв - главница, като, поради извършено прихващане със сумата от 10.95 лв. от ваучери, като дължима е посочена сумата от 314.36 лева за главница. Начислената лихва за периода е в размер на 281.63 лева съгласно действащата “Методика за определяне на основен лихвен процент”. Вещото лице е посочило, че няма данни за извършени плащания за периода от аб. № 017341.

Въззивният съд, като взе предвид установената фактическа обстановка и доводите на страните, от правна страна намира следното:

Въззивната жалба е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, изхожда от лице с правен интерес в обжалваната част и е насочена срещу подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата, с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните – съгласно задължителните указания, дадени в т. 1 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г. по т. д. № 1/2013 г. по описа на

ОСГТК на ВКС.

При служебна проверка въззивният съд установи, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо. Не е допуснато нарушение на императивни материалноправни норми.

По релевираните във въззивната жалба доводи във връзка с правилността на решението съдът намира следното:

Съобразно нормата на чл. 154, ал. 1 ГПК, доказателствената тежест по отрицателния установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК е за ответника, който следва при условията на пълно и главно доказване да установи възникването на облигационно отношение по договор за продажба на топлинна енергия между него и ищцата, по силата на което е доставил топлинна енергия в твърдените количества и за ищцата е възникнало задължение за плащане на уговорената цена в претендирания размер. При установяване на тези обстоятелства в тежест на ищцата е да докаже, че е погасила претендираното вземане. Извън горното всяка от страните следва да докаже фактите и обстоятелствата, от които черпи благоприятни за себе си правни последици.

Видно от Нотариален акт № 199/08.12.2008г., т. 13, рег. № 31179, дело № 2445/2008г. на Нотариус № 302 – Й. Д. П. е придобила собствеността върху 1/3 от топлоснабдения недвижим имот – апартамент, находящ се в гр. София, ул. “*****”, с площ от 65,07 кв. м., заедно с описаните прилежащи помещения, площи и права.

Съгласно чл. 150, ал. 1 ЗЕ, продажбата на топлинна енергия от топлопреносното предприятие на потребители на топлинна енергия за битови нужди се осъществява при публично известни общи условия, предложени от топлопреносното предприятие и одобрени от ДКЕВР, в които се определят правата и задълженията на топлопреносното предприятие и на потребителите; редът за измерване, отчитане, разпределение и заплащане на количеството топлинна енергия; отговорността при неизпълнение на задълженията; условията и редът за включване, прекъсване и прекратяване на топлоснабдяването; редът за осигуряване на достъп до отоплителните тела, средствата за търговско измерване или други контролни приспособления и пр.

Според изричната разпоредба на чл. 150, ал. 2 ЗЕ, Общите условия

влизат в сила 30 дни след първото им публикуване, без да е необходимо изрично писмено приемане от потребителите, т.е. облигационната връзка между клиента на топлинна енергия за битови нужди и топлофикационното дружество възниква по силата на закона без за това да е необходимо съставянето между тях на нарочен документ – договор.

Общите условия на ищеца са публикувани и са влезли в сила, който факт е публично известен, а и се установява от събраните по делото доказателства. По смисъла на чл. 153, ал. 1 и §1, т. 42 (обн. ДВ, бр. 107 от 2003г., отм. ДВ, бр. 54 от 2012г.) ЗЕ, която норма, макар и понастоящем отменена, има значение за установяване на вложените от законодателя при регламентиране на правоотношенията принципи, облигационна връзка по този начин може да възникне единствено със собственика на топлоснабдения имот или титуляря на вещното право на ползване върху него.

Потребител на енергия или природен газ за битови нужди е само физическо лице - собственик или титуляр на вещното право на ползване на имот, което ползва електрическа или топлинна енергия, т.е. за доставената енергия на обекта принципно винаги отговаря собственикът или титулярят на вещното право на собственост върху имота.

От приложения по делото нотариален акт се установява собственост на Й. П. върху топлоснабдения имот, поради което следва да се приеме, че тя е клиент на топлинна енергия, която закупува от “Топлофикация София” ЕАД по силата на съществуващо между тях облигационно отношение.

Доколкото няма доказателство, обосноваващи противен извод, с оглед данните относно собствеността на имота, следва да се приеме, че ищцата, в качеството ѝ на съсобственик на процесния имот при равни квоти с други две лица, дължи само 1/3 от дължимите за доставената до имота суми за топлинна енергия.

Дължимата от клиентите на топлинна енергия сума за доставка на същата следва да съответства на реално доставеното количество такава. Вещото лице по съдебно-техническата експертиза, притежаващо съответна на задачата специалност, е установило, че разпределението на топлинната енергия е извършвано в съответствие с нормативните разпоредби, а измерването □ е направено с метрологически годни уреди в абонатната станция.

Съгласно чл. 155, ал. 1, т. 1 и 2 ЗЕ, заплащането на топлоенергията се осъществява чрез прогнозни месечни вноски, за които се съставят фактури, и последващи изравнителни вноски. С изравнителната сметка се отчита реално доставеното количество топлинна енергия и съобразно фактурираните до този момент суми за съответния период се определя сума за доплащане или сума за възстановяване на купувача. В този смисъл е и уредбата в ОУ на дружеството. Така за всеки отчетен период в топлоснабдителното дружество става кредитор на вземане само за реално потребено количество енергия.

Въз основа на заключението на вещото лице по съдебно-техническата експертиза се установява, че стойността на реално доставеното количество топлинна енергия до топлоснабдения имот за процесния период е 325.31 лева.

От заключението на вещото лице по съдебно-счетоводната експертиза, което съдът кредитира напълно като изготвено от компетентно вещо лице, при пълно и ясно дадени отговори на поставените въпроси, при задълбочено обосноваване на изводите и при липса на обстоятелства, поставящи под съмнение тяхната вярност, се установява липса на заплащане на така установената като дължима сума. Установява се дължимост на сумата от 314.36 лева, от която ищцата, като собственик на 1/3 от имота, дължи само $\frac{1}{3}$, т.е сумата от 104.79 лева, за която и сума е отхвърлен предявения от нея отрицателен установителен иск.

Досежно наведеното от въззивника оплакване за липса на произнасяне от първоинстанционния съд по направеното възражение за изтекла в полза на ищеца погасителна давност на процесните суми, въззивният съд намира следното:

При отрицателните установителни искове, за разлика от всички останали искове, основанието на иска съгласно разпоредбата на чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК, не е индивидуализиращ белег. За ищеца съществува единствено задължение да изложи в исковата си молба обстоятелствата, от които извлича правния си интерес от предявяването на иска, с който отрича изцяло твърдяното от ответника право.

Силата на пресъдено нещо при отрицателните установителни искове също има по-широки обективни предели от силата на пресъдено нещо, формирана при произнасяне по положителни установителни искове и при другите иски претенции. Когато е уважен отрицателен установителен иск,

правото, което е било негов предмет и чийто носител е ответника, се отрича, без оглед на някакво конкретно определено правопораждащо основание, а с оглед на всички възможни до приключване на устните състезания негови основания (разбирани като конкретни юридически факти, способни да породят това право и които ответникът е длъжен да въведе в процеса).

Тази особеност на силата на пресъдено нещо при тези искове се дължи на ирелевантността на основаниято като индивидуализиращ белег при отрицателните установителни искове. Вследствие на това, докато отхвърлените осъдителни, конститутивни и положителни установителни искове могат да бъдат предявени със същия петитум, но въз основа на ново основание, без да има значение кога то е възникнало, то ответникът по уважен отрицателен установителен иск може да предяви нов иск за правото, което е било съдебно отречено, само ако го основе на факт, възникнал след приключване на устните състезания по делото, по което е било постановено влязлото в сила съдебно решение.. В този смисъл е и установената задължителна практика на ВКС^[6]. решение № 60215/15.07.2022 г. по гр.д. № 3616/2020 г. на ВКС, IV г.о.

С оглед на това, изложените от ищеца в исковата молба твърдения не представляват основание на иска, а само доводи на ищеца, които съдят е длъжен да обсъди, но не ограничават съда в предмета и обхвата на съдебната проверка. По тази причина, при въведени множество твърдения на ищеца в исковата молба защо според него претендираното от ответника право не съществува, не е налице обективно съединяване на искове, а пред един-единствен иск, който е с предмет претендираното от ответника извънсъдебно субективно право с индивидуализиращите го белези, които ответникът евентуално би въвел в процеса.

Предвид изложеното, неправилно първоинстанционния съд е счел, че излагайки нов довод за недължимост на извънсъдебно претендираните от ответника суми, ищецът недопустимо е предприел изменение на предявения иск по смисъла на чл. 214 ГПК, чрез въвеждането на ново основание.

С допълнителната молба от 17.02.2020 г. ищецът своевременно, в отговор на извършеното от ответника процесуално действие, е заявил възражение за погасяване на процесните вземания по давност, поради което, по така направеното възражение, съдят дължи произнасяне.

Фактическият състав на погасителната давност по смисъла на чл. 110 и сл. ЗЗД включва в себе си няколко елемента. На първо място е необходимо бездействие на кредитора по отношение реализацията на притежаваното от него право, което да е продължило определен от закона период от време.

На второ място, тъй като давността, съобразно чл. 120 ЗЗД, не се прилага служебно, е необходимо и волеизявление от страна на длъжника, че иска да се ползва от нея в отношенията си с кредитора. Това изявление може да бъде направено само тогава, когато титулярят на вземането, за което е изтекла давността, отправи претенция за изпълнението му /така и в Тълкувателно решение № 3/2012 на ОСГТК на ВКС/

Действително, по аргумент от чл. 118 ЗЗД, с погасяването на вземането по давност то продължава да съществува, но е лишено от съдействието на държавната принуда за реализирането си и зависи единствено от добрата воля на длъжника – то вече е единствено и само изпълняемо, но не и изискуемо.

Длъжникът може винаги, когато кредиторът поиска от него изпълнение, да му противопостави погасяването на вземането по давност и правомерно да откаже да изпълни. Това свое право той може да въведе и в образуван срещу му процес чрез възражение, като и да предяви отрицателен установителен иск, с който да установи, че вземането, макар възникнало и изискуемо, вече не е скрепено с държавна принуда по отношение изпълнението му.

В конкретния случай, доколкото при главницата за топлинна енергия се касае за периодични плащания /ТР 3/2012 на ОСГТК на ВКС/, в случая е приложима кратката тригодишна давност по чл. 111, б. „в“ ГПК.

Падежът на задължението за заплащане на сумите за топлинна енергия е 30 дни след изтичане на периода, за който се отнасят, съгласно чл. 33, раздел VII от приложимите Общи условия за продажба на топлинна енергия за битови нужди от „Топлофикация София“ Ад на потребители в гр. София от 2008 г., представени и по делото. Исковата претенция обхваща вземания за топлинна енергия за периода декември 2008 г. - март 2009 г.

Горното налага извод, че процесните сумите за потребена от ищцата топлинна енергия за периода декември 2008 г. - март 2009 г. са изцяло погасени по давност, като най-късно възникналото вземане от месец март

2009 г., което е следвало да бъде заплатено в срок до 30.04.2009 г., се е погасило на 01.05.2012 г. с изтичане на 3-годишния период, в който кредиторът е проявил бездействие за събиране на задължението.

Предвид изложеното, предявеният на 11.09.2018 г. отрицателен установителен иск от следва да бъде уважен, а първоинстанционното съдебно решение - отменено в обжалваната му част като неправилно.

По отговорността за разноски:

При този изход на спора, право на разноски има само въззиваемата страна, която своевременно е поискала и доказала извършването на такива, като съдът дължи произнасяне и по въпроса за присъдените в първоинстанционното съдебно производство разноски.

Пред Софийски районен съд ищцата е извършила разноски в размер на 50 лева за държавна такса /от които СРС е присъдил сумата от 33.33 лева/ и е била представлявана от адв. Д. Д., оказал безплатна правна защита на основание чл. 38, ал. 2 ЗАДв., поради което съдът дължи определяне на дължимия адвокатски хонорар съобразно разпоредбите на Наредба 1/2009 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в приложимата й редакция, който следва да бъде присъден в полза на самия адвокат. С оглед интереса по делото, в полза на адв. Д. е следвало да бъде присъдено възнаграждение в размер на 300 лева, от което СРС е присъдил сумата от 200 лева, т.е. в настоящото производство в полза на ищцата следва да бъдат присъдени останалите разноски за заплатена държавна такса в размер на 16.67 лева, а в полза на адв. Д. - допълнително възнаграждение за представителство пред СРС в размер на 100 лева.

Съдебното решение, с което ищцата се осъжда да понесе разноски по спора следва да бъде отменено частично.

Пред Софийски градски съд въззиваемата е извършила разноски в размер на 25 лева за държавна такса и отново е била представлявана безплатно от адв. Д., който, съобразно обжалваемия интерес и осъществената процесуална дейност /без явяване в открито съдебно заседание/, има право на възнаграждение в размер на 300 лева.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 20068773/25.11.2022 г. по гр.д. № 59628/2018 г. на Софийски районен съд, 38-ми състав, в *обжалваната част, както и в частта, с която* в полза на “Топлофикация София” ЕАД са присъдени разноски в размер на 266.66 лева и **ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА:**

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на ответника “Топлофикация София” ЕАД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. “****”, че ищцата Й. Д. П., *****, адрес: гр. София, ул. „****”, **не дължи** на “Топлофикация София” ЕАД **сумата от 104.79 лева** /представляваща горницата над сумата от 209.57 лева, за която е уважен предявеният отрицателен установителен иск, до пълно заявения му размер от сумата от 314.36 лева/ - главница за доставена топлинна енергия до апартамент в гр. София, ул. „****”, с аб. № 017341, за периода месец декември 2008 - месец март 2009 г., като погасена по давност.

ОСЪЖДА “Топлофикация София” ЕАД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. “****”, да заплати на Й. Д. П., *****, адрес: гр. София, ул. „****”, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата от **16.67 лв. /шестнадесет лева и шестдесет и седем стотинки/** - разноски по делото пред първата инстанция, **както** и сумата от **25 лв. /двадесет и пет лева/** - разноски пред въззивната инстанция.

ОСЪЖДА “Топлофикация София” ЕАД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. “****”, да заплати на **адв. Д. Д. с личен № *******, на чл. 38, ал. 2 Закон за адвокатурата, сумата от **400,00 /четиристотин/ лева** - адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна защита пред първата и въззивната съдебни инстанции.

Решението не подлежи на касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____